

Centres de recerca

Centres propis

Laboratori d'Estudis Geofísics Eduard Fontserè

Centre Català de la Nutrició

Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural

Laboratori de Fonètica

Centres consorciats

Centre de Terminologia Catalana

Centre de Recerca Matemàtica

Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals

Centres propis

Laboratori d'Estudis Geofísics

Eduard Fontserè (LEGEF)

Directora: Emma Suriñach Cornet

Coordinadora: M. del Mar Tapia
Jiménez

El Laboratori d'Estudis Geofísics Eduard Fontserè (LEGEF) va ésser constituït l'any 1982 i està format per investigadors de diferents institucions amb la finalitat comuna de treballar i divulgar estudis en el camp de les ciències de la Terra. Aquest laboratori centra la seva activitat en l'estudi de la sismicitat i l'estructura interna (litosfera) de Catalunya a partir de les dades de les estacions que gestiona o bé fent servir la informació proporcionada per altres institucions que treballen en el mateix camp.

L'estructura del LEGEF consta d'un director, un col·laborador científic (que forma part del personal de l'IEC i realitza funcions de secretari i coordinador) i diversos col·laboradors de diferents institucions dins la mateixa àrea de treball. Segons un conveni establert amb la Universitat de Barcelona (UB) el novembre de 1994, els professors, investigadors i becaris de la mateixa Universitat adscrits al LEGEF desenvolupen les activitats de recerca al LEGEF i a la UB. Com a laboratori de l'Institut d'Estudis Catalans, el LEGEF té assignat un membre de l'IEC com a ponent.

El LEGEF disposa d'estacions pròpies que tenen la funció de laboratori, instal·lades al túnel del Cadí (CADI) i al monestir de Poblet (POBL), a més de

gestionar, per mitjà d'un conveni, l'estació de la CN Vandellòs II (VAN2). D'altra banda, i gràcies a un conveni marc de cooperació amb la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona (RACAB), gestiona també de manera conjunta amb aquesta institució les estacions digitals que envien senyal a l'Observatori Fabra (FBR i FONT). També rep senyals de les estacions sísmiques de Bardonecchia (BNI), de la MedNet i l'Institut Nacional de Geofísica i Vulcanologia (Itàlia); de Kerkira (KEK), de l'Institut de Geodinàmica

de l'Observatori Nacional d'Atenes (Grècia); de l'Ermita de los Tres Juanes (AETJ), a Granada; de Ceuta (CEUT), de l'Institut Andalús de Geofísica, i d'Hortiatís (HORT) i Coloumbo (CMBO), de la Universitat Aristotèlica de Tessalònica (Grècia).

La seu del LEGEF està situada a l'edifici del carrer de M. Aurèlia Capmany de l'Institut d'Estudis Catalans. Trobareu una informació més detallada sobre l'activitat d'aquest laboratori a <http://sismic2.iec.cat/drupal>.

Centre Català de la Nutrició (CCNIEC)

Director: Jordi Salas-Salvadó

L'objectiu fonamental del Centre Català de la Nutrició (CCNIEC) és contribuir a l'avenç de la recerca bàsica i aplicada en nutrició i millorar la qualitat de la informació i de la formació nutricional de la societat.

Funcions

Entre les principals funcions del CCNIEC destaquen les següents:

— Coordinar els esforços individuals i col·lectius dels grups d'investigació per a poder resoldre els problemes nutricionals de la ciutadania.

— Fomentar i difondre missatges d'educació nutricional correcta a la població.

— Assessorar les administracions públiques, els mitjans de comunicació, la indústria alimentària i la població en general en temes relacionats amb la nutrició.

— Contribuir a la lluita en contra dels trastorns alimentaris i en contra de l'obesitat.

— Actuar com a element dinamitzador i coordinador de projectes d'investigació bàsica, clínica i epidemiològica relacionats amb la nutrició.

— Desenvolupar iniciatives en el camp de la docència en aspectes relacionats amb la nutrició, en col·laboració amb les universitats.

— Assessorar a les administracions públiques en diferents problemes relatius a la competència i l'exercici professional en l'àmbit de la nutrició clínica.

Organització

Els grups que formen el CCNIEC són els següents:

— Grup de Recerca Nitrogen-Obesitat (Departament de Nutrició i Bromatologia, Universitat de Barcelona).

— Grup de Recerca Nutrició, Alimentació, Creixement i Salut Mental (NUTCRSM) (Facultat de Medicina de Reus, Universitat Rovira i Virgili).

— Grup de Recerca en Nutrició Comunitària (CRENC) (Parc Científic de la Universitat de Barcelona).

— Grup de Recerca en Nutrigenòmica (Universitat Rovira i Virgili).

— Grup Laboratori de Biologia Molecular, Nutrició i Biotecnologia - Nutri-genòmica (Universitat de les Illes Balears).

— Grup d'Estudi de l'Estat Nutricional - Biodisponibilitat d'Elements Minerals (BIONUTEST) (Universitat de València).

— Grup de Recerca Observatori de l'Alimentació (ODELA) (Parc Científic de la Universitat de Barcelona).

— Grup de Recerca Unitat de Trastorns de la Conducta Alimentària Infanto-juvenil (Hospital Clínic de Barcelona).

— Grup de Recerca en Nutrició i Fisiologia (Universitat de Barcelona).

— Grup de Recerca Unitat de Nutrició, Medi Ambient i Càncer (UNAC) (Institut Català d'Oncologia - IDIBELL).

— Grup de Recerca Unitat Funcional d'Obesitat (Hospital Clínic de Barcelona).

— Grup de Recerca Fundació Dieta Mediterrània (Fundació Dieta Mediterrània, Barcelona).

— Grup de Recerca Risc Cardiovascular i Nutrició (Institut Municipal d'Investigació Mèdica, Barcelona).

— Grup de Recerca Antioxidants Naturals: Polifenols (Universitat de Barcelona).

— Grup de Recerca en Lípids (IDIBAPS) (Hospital Clínic de Barcelona).

— Grup de Recerca en Nutrigenètica i Genòmica Cardiovascular i de l'Obesitat (Facultat de Medicina de la Universitat de València).

— Grup de Recerca en Medicina Interna (Hospital Clínic de Barcelona).

— Grup de Recerca Nutrició, Lípids, Genòmica Nutricional i Risc Cardiovascular (Universitat Rovira i Virgili / Hospital Universitari Sant Joan de Reus).

— Grup de Recerca Aspectes Nutricionals i Bromatològics dels Lípids (Universitat de Barcelona).

— Grup de Recerca en Nutrició Comunitària i Estrès Oxidatiu (Universitat de les Illes Balears).

— Grup de Recerca Amines i Poliamines Bioactives dels Aliments (Universitat de Barcelona).

— Grup de Recerca Antioxidants - Tecnologia de Productes Vegetals (Universitat de Lleida).

— Grup de Recerca Qualitat Nutricional i Tecnològica dels Aliments (Universitat de Barcelona).

— Grup de Recerca Nutrició i Salut Mental (Universitat Rovira i Virgili).

— Grup de Recerca Aromes i Factors de Qualitat de Begudes i Aliments.

— Grup de Recerca Biomarcadors i Metabolòmica Nutricional dels Aliments.

Premis

L'acte de lliurament dels tres premis atorgats tingué lloc a la Sala Prat de la Riba de l'IEC, l'11 de desembre de 2015. La ponència estava formada per Jordi Salas-Salvadó, Lluís Serra, Maria Isabel Covas, Josep A. Tur, Abel Mariné i Montserrat Barbany (membres de la Junta Permanent del CCNIEC), Antoni Mateu (exdirector de l'Agència de Salut Pública de Catalunya, de la Generalitat de Catalunya) i Domènec Vila (ex-director general del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació de la Generalitat de Catalunya).

VI Premi CCNIEC Ramon Turró en reconeixement d'una trajectòria d'excel·lència en el camp de la nutrició (2015)

El CCNIEC, conscient de la importància que té un correcte estat nutricional de la població, va concedir el premi en reconeixement de la trajectòria vital d'excel·lència en el camp de l'alimentació i la nutrició a Catalunya i els Països Catalans a Emili Ros Rahola «per la seva fructífera trajectòria investigadora nacional i internacional en l'àmbit de la nutrició i els lípids».

VI Premi CCNIEC a la millor iniciativa de la indústria alimentària (2015)

El CCNIEC, conscient de la importància que té la indústria alimentària i la relacionada amb la nutrició a Catalunya i els Països Catalans, concedeix una distinció a la millor iniciativa en el camp de la innovació en els seus productes, la millora de l'alimentació de la població o l'educació alimentària d'aquesta.

S'atorgà *ex aequo* a la Fundació Eroski «per la promoció de l'alimentació equilibrada i de l'adquisició d'hàbits de vida saludables, pel fet de ser pionera en la introducció d'un etiquetatge nutricional basat en els colors del semàfor en totes les referències de marca pròpia i per l'eliminació dels greixos transformats afegits en els processos industrials de fabricació, que ha elevat l'estàndard de qualitat nutricional dels seus productes», i al Grup Alimentari Guissona perquè «ha anat incorporant valor al cicle productiu fins al punt de realitzar tots els passos i processos per a arribar directament al consumidor final, sense cap intermediari, i amb una extensa gama de productes carnis frescos, elaborats i cuinats».

IV Premi CCNIEC Marc Viader a la innovació en productes alimentaris (2015)

S'atorgà a Ordesa Group «per la trajectòria de més de setanta anys liderant el mercat amb solucions nutricionals per a totes les etapes de la vida». La innovació

és un dels principals valors en l'activitat d'aquesta companyia, que inverteix un

2,5 % de les vendes en recerca i desenvolupament.

Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural

Director: Joan A. Argenter i Giralt

Creació de la Càtedra

El 25 de febrer de 2002, la UNESCO i l'IEC signaren el conveni de creació de la Càtedra UNESCO de Llengües i Educació. L'organisme internacional i la institució hoste n'han mantingut la vigència d'acord amb el procediment establert per a la renovació periòdica del conveni. Durant aquest període, la Càtedra UNESCO de Llengües i Educació promogué i cooperà amb projectes i activitats orientats a l'etnoeducació, l'objectiu de la qual és l'elaboració de programes escolars basats en la llengua, la cultura i els valors propis d'aquells qui en són destinataris: les comunitats que són desposseïdes d'aquests valors precisament allí on més caldria respectar-los, el sistema escolar.

La Càtedra UNESCO ha contribuït, doncs, en projectes que afecten aspectes que el sistema oficial no preveu, sigui perquè la llei n'és aliena, sigui perquè resta inaplicable.

Amb data 25 de febrer de 2012, la UNESCO i la institució hoste acorden la conversió de la Càtedra UNESCO de

Llengües i Educació en Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural.

La Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural fomenta un sistema integrat d'activitats d'investigació, formació, informació i documentació en el camp de la diversitat lingüística i cultural.

Objectius

És objectiu de la Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural contribuir a l'estudi i la recerca, la documentació i el manteniment de la diversitat, l'elaboració de projectes orientats al seu coneixement, la conscienciació social i política sobre la seva incertesa i la difusió de bones pràctiques en la gestió dels problemes que hi són inherents.

Projecte de recerca

Arxiu d'Història Oral de Joan Miralles (AHOJM) (2014-2016)

L'Arxiu d'Història Oral de Joan Miralles conté els enregistraments d'àudio i vídeo duts a terme per Joan Miralles i Monserrat des del 1969 fins avui. En els primers anys, l'enregistrament es va fer amb un magnetòfon Grundig TK 14 L de bobina oberta i després amb diversos aparells típus casset i vídeo. El material ha estat digitalitzat

recentment i se n'ha millorat la qualitat del so. En total, la durada dels enregistraments arriba a les set-centes hores.

Els materials han estat classificats en sis grups temàtics segons la categoria dels interlocutors o la temàtica de les gravacions. El projecte de la Càtedra UNESCO se centra en aquest moment en un d'aquests grups:

— Gent des Pla. L'objectiu és la reconstrucció de la vida quotidiana dels pobles de la comarca des Pla de Mallorca sense costa des de la Restauració fins a la Guerra Civil a base de fonts orals, complementades amb fonts escrites i imatges. La temàtica és prou variada: història de vida, coneixement de la naturalesa, cultura popular material, cultura popular oral, usos i costums, creences i història local.

Els enregistraments es feren entre 1969 i 1994 amb 310 informadors i informadores.

Es completen les dades de les fitxes dels informadors i informadores, i es transcriuen les entrevistes d'acord amb els criteris de transcripció aprovats per la Comissió Tècnica d'Assessorament Lingüístic (CTAL) i la Secció Filològica de l'IEC. Es constitueix una base de dades de manera que el material sigui fàcilment consultable. Es fa una recerca de material gràfic (fotografies antigues i documentació escrita, manuscrita o inèdita, complementària de les fonts orals, junt amb noves fotografies de persones o indrets en relació amb l'entrevista). Se'n fa una publicació convencional amb un CD incorporat.

Laboratori de Fonètica

Director: Daniel Recasens

El Laboratori de Fonètica de l'Institut d'Estudis Catalans desenvolupa projectes de recerca de fonètica experimental des del 1990 sota la direcció del lingüista Daniel Recasens, i la participació de personal contractat i becari procedents dels camps de l'estadística.

S'ocupa de l'estudi de les característiques articulatòries i acústiques dels dialectes catalans i de les tendències de canvi fonètic i fonològic en català antic i

en català actual. També investiga els mecanismes de producció i coarticulació de vocals i consonants del català. Per a dur a terme la recerca disposa d'un equipament per a l'enregistrament i l'anàlisi articulatòria i acústica de sons de parla (magnetòmetre, electropalatògraf, electroglotògraf, equip Kay Elemetrics) i també està equipat per a preparar tests de percepció i de temps de reacció per a l'avaluació de l'efectivitat de paràmetres acústics en la identificació de fonemes i sons.

Coordina un grup de recerca consolidat de la Generalitat de Catalunya,

participa en altres projectes de recerca i organitza el XV Congrés Internacional de Ciències Fonètiques. Els resultats es publiquen en llibres i en revistes de prestigi en el camp de la fonètica experimental, de la lingüística i de la filologia: *Diachronica*, *Estudis Romànics*, *Journal of the Acoustical Society of America*, *Journal of Phonetics*, *Journal of Speech and Hearing Research*, *Language and Speech*, *Phonetic*, *Speech Communication*.

Projectes en curs

Producció i coarticulació de vocals i consonants del català amb la tècnica d'ultrasons

Té per objectiu l'estudi dels mecanismes que fan servir els parlants durant la producció de vocals i consonants del català en diferents condicions contextuals, com per exemple en grups de consonants. Les dades s'obtenen amb la tècnica d'ultrasons, que permet visualitzar la configura-

ció de les regions anterior i posterior de la llengua en les cavitats oral i faríngia, respectivament. Durant el curs 2015-2016 s'ha dut a terme l'enregistrament i l'anàlisi de dades de configuració lingual en seqüències VCV i C#C, i la proposta d'un mètode d'anàlisi de la coarticulació amb la tècnica d'ultrasons.

Fonètica experimental i fonètica històrica del català i d'altres llengües romàniques

Té per objectiu la investigació de les causes articulatòries i acusticoperceptuals del canvi fonètic i l'aplicació dels coneixements adquirits a la fonètica històrica del català i d'altres llengües romàniques. Durant el curs 2015-2016 s'han estudiat els processos diacrònics de palatalització de consonants dentoalveolars i velars, i d'inflexió de vocal per part de consonant palatal, en català i altres llengües romàniques.